

vannak képviselve, mint azt talán egyetlen gyűjteményben sem találhatjuk fel.

4. Föld- s őslénytani gyűjtemény (7071 darab). E gyűjtemény északi Csehország kréta- és harmadkori képleteit képviseli s felette értékes. Tartalmazza azon kövületek eredeti példányait, melyeket részben Reuss tanár: „*Die Versteinerungen der Böhmischen Kreideformation*” című művében bemutatott, részben pedig Ettingshausen tanár „*Die fossile Flora des tertiären Beckens von Bilin*” (1866) munkájában ismertetett meg.

5. Általános kövület-gyűjtemény, 1545 darab.

6. Kőzettani gyűjtemény, mely 2150 példányból áll, s igen érdekes brazíliai darabokat tartalmaz; a többi közt az u. n. Itakolumitot is, a gyémánt anyaközetét.

7. Azon ásványok gyűjteménye, melyek a herczeg jószágain fordultak elő; 2492 darab.

8. Tartalék-gyűjtemény; 2000 darab. Ebben vannak ásványok, kövületek és kőzetek. Ezen gyűjtemény figyelmet érdemlő tárgya, egy szép, tökéletesen ép Ichthyosaurus.

9. Még egy hasonló gyűjtemény 6158 darabból, mely az osztrák-magyar tartományokra vonatkozik.

10. Műipari gyűjtemény; 700 darab.

11. Mezőgazdasági gyűjtemény; 785 darab.

12. Erdészeti gyűjtemény; 307 darab.

A két utolsó gyűjtemény azonban nem áll a tudomány jelen színvonalán. — Az egész Lobkovitz-gyűjtemény tehát összesen 41,217 darab-ból áll.

(Krenner úr e gyűjteményt egy jövődő alkalommal részletesebben ígéri ismertetni. Felolvasása végeztével pedig az 1-ső gyűjtemény néhány kiválóbb példányát mutatta be a jelenlevőknek.)

A GÖMÖRI JÉGBARLANG. — A természeti szépségekben bővelkedő sztraczenai völgy déli, tehát északnak irányzott hegyoldalán, az „Éleskő” (Spitzenstein) alját elborító sűrű bükk- s fenyőerdőben egy behorpadás okozta hullámszerű nyereg jelöli a helyet, mely alatt egy nagyterjedelmű jégbarlang küljárata fekszik. A dobsinaiak, kiknek határába esik, régi idők óta ismerik ezen úgynevezett jéglyukat (ducsa), s míg jégvermük nem volt, nyári időben innen hozatták súlyos betegek számára a szükséges jeget. Az e célra kiküldött bányászok azonban mindig csak a nyílás közelében, s az az előtt fekvő jeget aknázták ki. A járatnak mindjárt kezdetlegesen lejtős fekvése miatt mélyebben senki sem mert menni. A múlt nyár elején azonban a dobsinaiak, élükön Szontagh Márton bányagazgató és Ruffinyi urakkal, kötelek-, létrák-, kapák- s fejszékkel felfegyverkezve, néhány ügyes bányász kíséretében leereszkedtek a föld mélyébe. A meglepetés nagyszerű volt. Az ifjú Ruffinyi 30 öl hosszú kötélen bocsátották le, de minthogy ez elégtelennek bizonyult s Ruffinyi a jeges örvényben ég és föld közti collisióba került, más munkálati tervet kellett kigondolniok. Negyven lépcsőt vágattak a jégbe, kötelekre létrákat erősítettek, s csak ily módon voltak képesek a főüregbe bejutni. Ez egy ritka szépségű jelenség. Képzeliünk magunknak egy oly nagyságú barlangot, mint a pesti barátok tere, melynek alja tömör vastag jégzik, falai nagyrészt jéggel borítvák, s boltozata magas zuzmarával van átfutva; a kép azonban, melyet ilyformán nyerünk, még igen hiányos lesz. Helyenként magas, gyakran több ölnyi átmérőjű jégoszlopok kötik össze az aljt a boltozattal, nem említve a számos jégcsapokat, melyek nem ritkán igen pitoreszk alakokká csoportosulnak. A jég mindenütt kristálytiszt, úgy hogy tetemes vastagsága daczára is jégcsa-

Ásvány- és földtan.

Ásvány- és
földtan.

túl lehet látni az alatta lévő mészsziklát, sőt gyakran ennek minden egyes repedését rajzát s a t. Az oszlopokon és vastagabb jégcsapokon észre lehet venni az évgyűrűket, azaz azon jégvéteget, mely évenként ujjalag képződött. A szilárdabb, tehát vízmenteseb s védettebb sziklafalak puszták, a torkolathoz közelebb álló, s magasabban fekvő részekeken pedig a zuzmara sokkal vastagabb, úgy mint a jégképződés egyáltalában a mélység felé egyenes arányban fogy, megfelelőleg a kitóduló gőz sűrűségének. A nevezett barlang végső oldalán egy fülkeszerű üreg egészen jéggel van bevonva, úgy hogy igen helyesen kápolnának neveztetett el. Innen lefelé repedezett, inkább rókalyukakhoz hasonló nyílásokon még egy harmadik üregbe lehet leérni, melyben a jég ugyan gyéren látható, de annál több a csepegő kő. Ez ugyanazokat az alakokat, oszlopokat, csapokat, s ezek csoportosulásait mutatja, mint a fent jelzett jégüreg.

Dobsina városi képviselőtestülete a bejárás nehézségek elhárítására a szükséges költséget megszavazván, a barlang már annyira lett járhatóvá téve, hogy augusztus 15-én egy férfiakból és nőköl álló nagyobb társaság is meglátogathatta. Volt ez alkalommal (augusztusban!) korcsolyázás s természetesen a jégbe hűtött pezsgő mellett a jó kedv sem hiányzott.

Gömör megyének még két ily bár sokkal kisebb jégbarlangja ismeretes. Az egyik a *sziliczei*, melyet újabban egy sörfőző tart bérben s iparvállalatot úz vele, a másik még kisebb s az ochtina határban fekvő hrádeki vaskőtelepekben van. Azonban a sztracze-naival egyik sem mérkőzhetik.

Sz. M.

MAMMUTH-CSONTOK SÁROSMEGYÉBEN. — Bártfa-Újfalu közelében nem régiben egy mammuth-agyart találtak, mely leletről a következő sorok bővebben szólnak.

Kassa, 1870. nov. 2-án.

A múlt szünidőket Bártfán töltvén, tudomásomra jutott, hogy nem messze Bártfa-Újfalutól az andrejowai határban vízözönelőtti csontmaradványokat találtak. Ennek következtében F á b r y I s t v á n ú r meghívása nyomán Bártfa-Újfalura mentem, ezen őskori maradványok megtekintésére. — Oda érkezvén, nem kis csodálkozásomra egy hatalmas mammuth fogat találtam, melynek felfödözéséről e következők jutottak tudomásomra.

Több andrejowai földművelő az úgynevezett Andrejowka hegyi patak partján köveket ásván, egyszerre a patak iszapjában ezen csontokra bukkantak. Az egyik paraszt a talált csont keménységét puhatolandó, fejszével több vágást tett rajta, a mi elég sajnos, mivel a csontkövület négy darabra töretett.

Az egyes darabok azonban oly állapotban vannak még, hogy azokból az egész kövület alakjára és nagyságára következtetni lehet. Görbületének átmérője 1-6 méter s 37 kgm-mot nyom.

Ha nem csalódom, ezen csont nem egyéb, mint az *Elephas primigenius* agyara, melyeneket eddig Sziberiában, Irlandban, s legújabb időben Cannstadt mellett Württembergában a kréta formáció felett találtak. A földréteg, melyben ezen fog találtott, homokos agyag; valószínű azonban, hogy ezen vízözönelőtti mammuth csontmaradványai a patak vagy más körülmény által széthordattak, mert az ismételt ásás alkalmával az állat többi csontmaradványait nem lehetett felfedezni.

Az agyar több rétegből áll; a külső réteg már kövült állapotban van, míg ellenben a belső rétegek s a fog magva még ruganyos, és szép fehér.

Ezen lelet azért is nevezetes, mivel Sárosmegyében ez az első eset, hogy vízözön előtti maradványokat találtak.

Mykorszky Viktor.

